

Podstawy fizyki – Część III

Wykład – trzy godziny tygodniowo
Ćwiczenia – trzy godziny tygodniowo
Prowadzący – prof. zw., dr hab. Mykola Serheiev

Wykład 29. Podstawy szczególnej teorii względności. Zasada względności i transformacji Galileusza. Dylatacja czasu. Transformacja Lorentza i skrócenie długości. Pole elektromagnetyczne w różnych układach odniesienia. Czasoprzestrzeń Minkowskiego. Czas własny i efekt dylatacji czasu. Przekształcenia Poincarégo i Lorentza.

Wykład 30. Szczególne przekształcenie Lorentza. Relatywistyczne dodawanie prędkości. Diagramy czasoprzestrzenne. Dynamika relatywistyczna. Czerowektory prędkości i pędu. Relatywistyczne równania Newtona. Związek między masą i energią

Wykład 31. Promieniowanie termiczne. Ciało doskonale czarne. prawo przesunięć Wiena. Prawa Stefana. Prawo Rayleigha - Jeansa promieniowania ciała doskonale czarnego. Teoria Plancka promieniowania ciała doskonale czarnego. Wzór Plancka. Zastosowanie prawa promieniowania w termometrii. Pirometr.

Wykład 32. Elementy optyki kwantowej. Zjawisko fotoelektryczne. Efekt Comptona. Dualizm falowo-korpuskularny cząstek materialnych.

Wykład 33. Widma atomowe. Model atomu Thomsona. Model atomu Bohra. Stała Rydberga. Serii Lymana, Balmera, Paschena. Mechanika falowa. Równania Schrödingera. Sens fizyczny funkcji falowej. Zasada odpowiedniości. Zasada nieoznaczoności.

Wykład 34. Atomy wieloelektronowe. Metoda pola samouzgodnionego. Liczby kwantowe. Zasada Pauliego. Spin elektronu. Układ okresowy pierwiastków. Sprężenie L-S i sprężenie j-j. Reguły Hunda. Promienie rentgenowskie. Widmo charakterystyczne.

Wykład 35. Atom w polu zewnętrznym. g-czynnik Landego. Model wektorowy atomu. Zjawisko Zeemana. Reguły odbioru. Efekt Paschena-Backa. Efekt Starka. Elektronowy rezonans paramagnetyczny.

Wykład 36. Promieniowanie atomów. Absorpcja i emisja promieniowania. Współczynniki Einsteina. Emisja spontaniczna. Promieniowanie elektryczne i magnetyczne różnej multipolowości. Dynamika przejścia spektroskopowego. Promieniowanie dipolu w fizyce klasycznej. Promieniowanie dipolu w fizyce atomowej. Stany superpozycyjne.

Wykład 37. Wiązania chemiczne cząstek. Wiązania jonowe. Wiązania kowalencyjne. Zasada kierunkowości wiązania i budowa przestrzenna molekuł. Hybrydyzacja. Widma molekuł. Przybliżenie abiatyczne (Born-Oppenheimera). Widma rotacyjne. Widma oscylacyjne i oscylacyjno-rotacyjne. P i R gałąź. Widma elektronowo-oscylacyjno-rotacyjne. P, R i Q gałąź.

Wykład 38. Rozpraszanie światła Ramana i luminescencja. Lasery i emisja wymuszona. Laser gazowy helowo-neonowy. Laser rubinowy. Holografia. „Lasery” atomowe i kondensacja Bosego-Einsteina.

Wykład 39. Elementy fizyki ciała stałego. Sieć krystaliczna. Pasma energetyczne. Fizyka półprzewodników. Zastosowania półprzewodników. Termistor, złącze p-n, baterie słoneczne, fotodiody, diody świecące, tranzystor. Własności magnetyczne ciał stałych: diamagnetyzm, paramagnetyzm, ferromagnetyzm. Histereza magnetyczna. Temperatura Curie.

Wykład 40. Właściwości jąder atomowych. Liczba atomowa i masowa. Izotopy, izobary i izotony. Masa i energia jąder. Defekt masy. Właściwości sił jądrowych. Model kropłowy jądra i wzór Weizsackera. Rozszczepienie jąder. Parametr rozszczepienia. Spontaniczne rozszczepienia jąder. Reakcja łańcuchowa i reaktory jądrowe. Promień krytyczny i masa krytyczna. Bomba atomowa.

Wykład 41. Liczby magiczne. Model powłokowy jąder. Spin-orbitalne sprężenia. Przemiany promieniotwórcze jąder. Prawo rozpadu promieniotwórczego. Rodziny promieniotwórcze. Jądrowe metody datowania obiektów geologicznych i biologicznych. Energetyczny bilans alfa rozpadu. Podstawowe dane doświadczalne dotyczące alfa rozpadu. Mechanizm rozpadu alfa. Przejście tunelowe. Stosunki energetyczne i trzy rodzaje rozpadu beta. Kształt widma beta rozpadu. Hipoteza Pauli'ego o istnieniu neutrina.

Wykład 42. Cząstki elementarne. Klasyfikacja cząstek elementarnych. Cząstki i antycząstki. Zasada sprzężenia ładunkowego. Antymateria. Leptony. Zasada zachowania ładunku leptonowego.

Niezachowanie parzystości w rozpadzie beta. Doświadczenie Wu. Parzystość kombinowana Landaua. Teorii podłużnie spolaryzowanego neutrina. Oscylacje neutrina. Niezachowanie kombinowanej parzystości. Twierdzenie Ludersa-Pauliego. Elektroslabe oddziaływania. Spontaniczne łamanie symetrii.

Wykład 43. Hadrony: mezony, bariony, hiperony. Izospinowe multiplety. Wzór Gell-Manna i Nishijimy. Hiperładunek. Kwarki i gluony. Budowa hadronów w modelu kwarkowym. Kwantowa chromodynamika. Swoboda asymptotyczna. Teorii wielkiej unifikacji. Spontaniczny rozpad protonu. Teorii strun.

Literatura

1. D.Halliday, R.Resnik, J.Walker, *Podstawy fizyki*, T.4 i T.5, PWN, Warszawa, 2005.
2. I.W.Sawielew, *Kurs fizyki*, T.3, PWN, Warszawa, 1989.
3. A.Wróblewski, J.Zakrzewski, *Wstęp do fizyki*, T.2, cz.2, PWN, Warszawa, 1991.
4. M.Serheiev, *Podstawy Fizyki. Fizyka III*, US,
<http://sergeev.fiz.univ.szczecin.pl/Dydaktyka/Wyklady/Podstawy Fizyki-Studia oczne/spis.html>